

NAAR EEN NOG MEER REPRESSIEF VEILIGHEIDSBELEID IN NEDERLAND EN FRANKRIJK

Bij de laatste verkiezingen die in Nederland en Frankrijk werden gehouden, stonden criminaliteit en onveiligheid door criminaliteit centraal in de politieke kiescampagnes die de partijen voerden. Ook de media hebben ruimschoots aandacht geschonken aan dit verkiezingsthema.

De rechtse en extreem-rechtse partijen in Frankrijk, de conservatieve liberale VVD vanuit de tweede Paarse Regering WIM KOK en het christen-democratische CDA, de lijst Leefbaar Nederland en later ook de lijst PIM FORTUYN vanuit de oppositie verweten de uittredende regeringen het criminaliteits- en onveiligheidsprobleem onvoldoende te hebben onderkend en deze problemen op een lakse manier te hebben bestreden.

In Frankrijk werd de rechtse gaullist JACQUES CHIRAC voor een tweede maal tot president verkozen na een verrassende tweede stemronde waarbij hij opkwam tegen LE PEN, de kandidaat van het extreem-rechtse Front National. CHIRAC stelde kort na zijn verkiezing een rechtse regering aan onder de leiding van RAFFARIN. Ook de daarop volgende parlementsverkiezingen werden door het nieuw opgerichte verbond van rechtse en centrumrechtse partijen (l'Union pour la Majorité Présidentielle, UMP) die CHIRAC gedurende de presidentsverkiezing hadden ondersteund, overweldigend gewonnen. De rechtse regering-RAFFARIN kon aanblijven en werk maken van de realisatie van CHIRACS kiesbeloften.

Bij de Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen in maart jongstleden verwierf de lijst Leefbaar Rotterdam aangevoerd door PIM FORTUYN 17 van de 45 zetels in de Rotterdamse gemeenteraad en werd vanuit het niets plotseling de eerste partij. Ook bij de parlementsverkiezingen die in mei kort na de moord op PIM FORTUYN werden gehouden, was de Lijst PIM FORTUYN (LPF) de overduidelijke winnaar. Ook het christen-democratische CDA scoorde goed en werd door het stemmenverlies van de sociaal-democratische PVDA en de conservatief liberale VVD de eerste politieke partij in Nederland. De christen-democratische leider BALKENENDE vormde ondertussen met de lijst PIM FORTUYN en de VVD een centrumrechtse regering.

De pioniersrol van Nederland en Frankrijk in het preventiebeleid van de jaren '80

Uit de kritiek van de rechtse en extreem-rechtse partijen in Nederland en Frankrijk op de aanpak door de uittredende regeringen van de criminaliteits- en onveiligheidsproblematiek, zou men op het eerste gezicht kunnen afleiden dat de laatste jaren in beide landen geen preventie- en veiligheidsbeleid is gevoerd.

De rechtse en extreem-rechtse partijen wekten de indruk dat wanneer zij regeringsverantwoordelijkheden zouden dragen, zij voor het eerst de criminaliteits- en onveiligheidsproblemen ernstig zouden nemen en deze met een kordate aanpak eindelijk zouden bestrijden.

Niets is minder waar in realiteit.

Zowel Nederland als Frankrijk hebben reeds sinds het begin van de jaren tachtig in Europa een pioniersrol vervuld in de ontwikkeling van een preventiebeleid als antwoord op de criminaliteits- en onveiligheidseffecten van de economische crisis van de jaren zeventig en vanaf de jaren negentig van een veiligheidsbeleid als reactie op de criminaliteits- en onveiligheidseffecten van de globalisering.

In de jaren tachtig ontwikkelden Nederland en Frankrijk twee verschillende preventiemodellen. Onder neoliberale inspiratie en naar het voorbeeld van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië ontwikkelde de christen-democratische liberale regering-LUBBERS vanaf 1982 een techno-preventief en situationeel preventiemodel (VAN DIJK, 1993).

In Frankrijk daarentegen werd na de presidentsverkiezing van de socialist FRANÇOIS MITTERRAND in 1981 door de toenmalige socialistische regering een sociaal preventiemodel ontwikkeld (ROBERT en RENOARD, 1993).

Met de uitbouw van een nieuw politieel preventiebeleid speelde de politie een belangrijke rol in het ontwikkelen van het Nederlands techno-preventief en situationeel preventiemodel. Met hun nieuwe preventiepolitiek wilde de politie de burger verantwoordelijk stellen voor zijn/haar eigen veiligheid. Ter ondersteuning hiervan gaf de politie allerhande techno-preventieve tips en aanbevelingen om slachtofferschap van vooral diefstal, inbraak en vandalisme te voorkomen. (Potentiële) slachtoffers van misdrijven werden nu door de politie proactief benaderd. De politie zette ook projecten op gericht tot (potentiële) daders van vooral jeugd-delinquentie. Bij de uitvoering van deze projecten werden andere actoren zoals schooldirecties, ouderverenigingen, verantwoordelijken van jeugdclubs, enz. betrokken. De politie zette ook buurt- en observatieacties op waarbij onder de regie van de politie de aandacht van buurtbewoners voor verdachte personen en situaties in de buurt werd aangescherpt. Hierdoor konden misdrijven worden voorkomen, meer gepleegde misdrijven worden opgehelderd en kon de relatie tussen de buurtbewoners en de politie worden verbeterd. Onder de druk van de burgemeesters van de grote steden in Nederland werd dit nieuw politieel preventiemodel door de regering en meer in het bijzonder door het Ministerie van Justitie verder uitgebouwd tot een lokaal, bestuurlijk preventiemodel, waarin de burgemeester een centrale en integrerende rol speelde en de politie een belangrijke ondersteunde rol had. Voor de landelijke ondersteuning van dit preventiebeleid werd een Directie Criminaliteitspreventie opgericht in de schoot van het Ministerie van Justitie.

Met aanzienlijke financiële overheidssteun oriënteerde het Nederlands preventiebeleid zich in de jaren tachtig op projecten gericht op de vermindering van de gelegenheid tot het plegen van misdrijven door allerhande technische ingrepen (betere sloten, registreren van waardevolle voorwerpen, betere beveiliging, enz.). Ook het verhogen van allerhande vormen van controle stond voorop in dit nieuwe landelijke preventiebeleid. De informele controle werd versterkt door politieke projecten als buurt- en observatieacties. De functionele controle werd

opnieuw belangrijk en versterkt door het aanstellen van conciërges en het inzetten van verschillende types van wachten zoals stadswachten. Ook de formele controle door de politie werd op een meer bevolkingsgerichte wijze georganiseerd (wijkcommissariaten, voetpatrouilles, enz.). Het Nederlands preventiemodel uit de jaren tachtig was vooral techno-preventief en situationeel georiënteerd. Het voorkomen van slachtofferschap was de eerste prioriteit. Aan de evaluatie van preventieprojecten werd veel belang gehecht. 10 % van de financiële overheidssteun aan projecten ging naar evaluatieonderzoek. Vele universitaire onderzoeksgroepen maar ook private onderzoeksbureaus werden hiervoor ingezet.

In Frankrijk werd daarentegen sinds 1981 onder impuls van de socialistische regering een sociaal preventiemodel uitgebouwd. In tegenstelling tot Nederland speelden de Franse politiediensten geen enkele innoverende rol in de ontwikkeling van dit preventiemodel. Zij beperkten hun preventieve werking tot het traditioneel afschrikkend effect dat uitging van hun aanwezigheid op straat en op publieke plaatsen. De motorrol in de uitbouw werd gevoerd door de burgemeesters van steden die geconfronteerd werden met stijgende criminaliteit en toenemende onveiligheidsgevoelens. Zij konden de nationale overheid overhalen om een landelijk preventiebeleid te voeren. De Diensten van de Franse Eerste Minister speelden hierbij een belangrijke coördinerende rol tussen alle ministeriële departementen betrokken bij de preventie van criminaliteit. Het preventiebeleid werd vooral lokaal gevoerd onder de coördinerende leiding van de burgemeester die hierbij geadviseerd werd door een lokale preventieraad. Deze raad fungeerde ook als een breed democratisch draagvlak voor het preventiebeleid. Het preventiebeleid was vooral sociaal en georiënteerd op marginale en sociale uitgesloten jongeren uit achtergestelde buurten.

Het beleid was eerder (potentieel) dadergericht dan (potentieel) slachtoffergericht. Het preventiebeleid diende vanuit een solidariteitsgedachte bij te dragen tot de omkering van marginaliserings- en sociale uitsluitingsprocessen waarin groepen waren gekomen of dreigden te komen. Belangrijke financiële overheidssteun werd aan allerhande sociale preventieprojecten gegeven.

Op het einde van de jaren tachtig kwam in Nederland een nieuwe regering tot stand waarbij de christen-democraten de liberalen inruilden voor de sociaal-democraten. Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken bouwde de socialistische Minister INES DALES met haar beleid van 'sociale vernieuwing' een sociaal-democratische component uit in het Nederlands preventiebeleid. Het preventiebeleid kon volgens haar slechts meer succes hebben wanneer naast het techno- en situationeel preventiebeleid ook gewerkt werd aan de meer structurele sociale en stedelijke context waarin sociaal uitgesloten groepen leefden. Hier werd een poging ondernomen om het preventiebeleid een onderdeel te maken van een sociaal beleid tegen de nefaste effecten van het gevoerde neoliberal economisch beleid. Het Franse preventiemodel was hierbij ongetwijfeld een inspiratiebron voor de Nederlandse sociaal-democraten.

In dezelfde periode werd in Frankrijk het sociale preventiebeleid een onderdeel van een breder sociaal en stedelijk beleid gericht tegen de sociale uitsluiting van groepen (vooral jongeren en van vreemde origine).

Onder invloed van de effecten van de economische globalisering die zich bij de hereniging van Duitsland en de ontmanteling van de vroegere Sovjet-Unie doorzette, werd zowel in Nederland als in Frankrijk het preventiebeleid een onderdeel van een breder veiligheidsbeleid.

De eerste paarse regering in 1994 gevormd tussen de sociaal-democraten (PVDA), de conservatieve liberalen (VVD) en de progressieve liberalen (DGG) opteerde voor een integraal veiligheidsbeleid dat het bestuurlijk preventiebeleid met een techno-preventief en situationeel karakter, ontwikkeld in de jaren tachtig, verbond met het beleid van stedelijke en sociale vernieuwing uit het begin van de jaren negentig (VAN SWAANINGEN, 2001). In 1994 werd deze integrale veiligheidsbenadering meer in het bijzonder toegepast op jeugd-delinquentie. In 1995 werd een nieuwe impuls gegeven aan het sociale vernieuwingsbeleid door de initiatieven van grote steden om problemen van stedelijke onveiligheid te bestrijden. In 1998 werd het accent gelegd op de strijd tegen de criminaliteit begaan door leden van etnische minderheden.

Onder de twee paarse regeringen maakte het preventiebeleid, ontwikkeld in de jaren tachtig deel uit van een breder en meer actuarieel veiligheidsbeleid waarin men ook een beleid van sociale en stedelijke vernieuwing en een jeugd-beleid terugvond. De neoliberale component van het veiligheidsbeleid waaraan vooral in de jaren tachtig vorm was gegeven, werd onder de paarse regeringen meer actuarieel. Verschillende vormen van delinquentie en criminaliteit werden steeds meer waargenomen als risico's die berekend, geanalyseerd en voorspeld werden op basis van verzekeringstechnieken.

Het sociaal preventiebeleid, in Frankrijk ontwikkeld in de jaren tachtig, heeft in de jaren negentig een sterke crisis ondergaan (ROCHÉ, 1999).

Onder de rechtse regering van ALAIN JUPPÉ (1993-1996) werd geen nieuwe dynamiek gegeven aan het sociale preventiebeleid. Het sociale preventiebeleid heeft geleidelijk aan plaats gemaakt voor een meer uitgesproken veiligheidsbeleid met de lokale veiligheidsplannen vanaf 1992 en met de departementale veiligheidsplannen vanaf 1993. Met de linkse regering-JOSPIN werd vanaf 1997 de plaats van politie en justitie in het veiligheidsbeleid versterkt door het afsluiten van lokale veiligheidscontracten. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de politiediensten begonnen voor het eerst in Frankrijk een motorrol te vervullen in het veiligheidsbeleid.

Zeker in de tweede helft van de jaren negentig vertoonden het Nederlands en Franse veiligheidsbeleid meer gelijkenissen dan dat dit in de jaren tachtig het geval was geweest. In beide landen was de liberaal geïnspireerde techno- en situationele preventie een belangrijke component van het veiligheidsbeleid, al had deze component in Nederland een meer actuariële oriëntatie dan in Frankrijk. Een belangrijk deel van de situationele preventie werd uitgevoerd door allerlei wachten die in overheidsdienst werkten. In deze zin was de uitbouw van deze situationele preventie voor de sociaal-democraten in beide regeringen een banenplan voor ongeschoolde werklozen. Na het midden van de jaren negentig kreeg de meer structurele sociale en stedelijke sociaal-democratische component van het veiligheidsbeleid minder aandacht en financiële ondersteuning. Het ge-

loof en de financiële ondersteuning van politie en justitie als belangrijkste veiligheidsactoren waren de laatste jaren toegenomen.

Kritiek op het veiligheidsbeleid van de uittreedende Nederlandse en Franse regeringen

De rechtse en extreem-rechtse partijen in Nederland en Frankrijk bekritiseerden in hun kiescampagnes het gebrek aan veiligheidsbeleid van de uittreedende regeringen. Eigenlijk zonder het met zoveel woorden te zeggen bekritiseerden zij vooral wat nog aan meer structurele sociale en stedelijke projecten werd gefinancierd in de sociaal-democratische component van het veiligheidsbeleid.

Ook de meer zachte vormen van situationele controle die vooral de sociaal-democraten hadden uitgebouwd, moesten worden vervangen door de meer harde controle van private bewakingsdiensten en van de politiediensten.

De versterking (in financiële middelen en in bevoegdheden) van de politie en justitie, de laatste jaren reeds ingezet door de uittreedende regeringen, genoten vooral de voorkeur van de rechtse en extreem-rechtse partijen in Nederland en Frankrijk. De belangrijkste vernieuwing in het door hen voorgestane veiligheidsbeleid is de uitbouw van een radicaal rechtse moreel conservatieve component met de nadruk op recht, orde, gezin en nationale identiteit.

In Nederland was de voorkeur voor deze moreel conservatieve component duidelijk aanwezig in de campagne van het CDA en wat meer aarzelend in de campagne van de VVD.

De voorstellen van de Lijst PIM FORTUYN waren minder eenduidig conservatief. FORTUYN wisselde libertaire, conservatieve en onvervalste sociaal-democratische thema's af met een sterke nadruk op de nationale identiteit die bedreigd zou zijn door de islam en een messianistisch idee van politiek leiderschap (DE HAAN, 2002). De Lijst PIM FORTUYN was voorstander van een harde aanpak van criminaliteit met meer politie, ruimere opsporingsmogelijkheden en zwaardere bestraffing. De lijst stond ook een strengere asiel- en migratieregelgeving voor. Daarentegen sprak de lijst zich ook uit voor een 'generaal pardon' voor de in Nederland verblijvende illegalen, voor de legalisatie van soft- en harddrugs en voor het eerherstel van het welzijnswerk. Ook criminelen zagen zij als burgers en moesten aldus bejegend te worden. Het toezicht op politie en justitie diende versterkt te worden.

Ook in Frankrijk hielden de rechtse en extreem-rechtse partijen in hun verkiezingscampagnes vooral een pleidooi voor meer politie en justitie bij een hardere aanpak van de criminaliteit. De bestaande politiediensten moesten meer samen werken. Zij moesten over meer opsporingsmogelijkheden beschikken. Meer dan in Nederland toonden deze partijen zich voorstander van een bestraffende in plaats van opvoedende aanpak van de jeugddelinquentie. Ook ouders van recidiverende jeugddelinquenten moesten financieel worden getroffen door de inhoud van het kindergeld.

De Franse extreem-rechtse partijen gingen nog een stap verder in hun campagne dan de rechtse partijen door zich uit te spreken voor de doodstraf en voor een breder en repressiever uitzettingsbeleid van vreemdelingen die in Frankrijk misdrijven hebben gepleegd.

De socialistische (PS) en communistische (PCF) partij in Frankrijk en de sociaal-democratische (PVDA) en sociaal-liberale (D66) partij in Nederland boden in hun kiescampagnes zwak weerwerk tegen de roep om een hardere aanpak van criminaliteit door de rechtse en extreem-rechtse partijen. Als regerende partijen waren ze zelf een flink stuk naar een meer repressieve politieke en justitiële reactie tegen criminaliteit en onveiligheid opgeschoven. Zij geloofden zelf niet sterk meer in de meer structurele sociale en stedelijke remedies voor het voorkomen van criminaliteit.

Alleen de Groenen in Frankrijk en Groen-Links in Nederland verzetten zich in hun campagnes tegen een meer repressieve aanpak van criminaliteits- en onveiligheidsproblemen en hielden een pleidooi voor het instandhouden en versterken van de meer sociale en stedelijke aanpak, zoals die vroeger door de sociaal-democraten gestalte had gekregen.

Het voorgenomen veiligheidsbeleid van de nieuwe Nederlandse en Franse centrumrechtse regeringen

Ondertussen werden in Nederland en Frankrijk nieuwe centrum-rechtse regeringen gevormd.

Op 21 juli 2002 was de formatie van een centrum-rechtse regering (CDA, VVD en LPF) onder de leiding van premier BALKENENDE (CDA) een realiteit geworden. Met het regeerakkoord werd de Lijst PIM FORTUYN voorzichtig maar kordaat ingemetseld in een kabinet van CDA (christen-democraten) en VVD (conservatieve liberalen).

Hoewel de regeringsverklaring 'Duidelijkheid en Daadkracht' als motto heeft, is ze vaag met betrekking tot de criminaliteits- en onveiligheidsbestrijding. Veiligheid wordt wel naast gezondheidszorg, onderwijs en integratie genoemd als een centraal aandachtspunt voor het nieuwe kabinet. Maar verder volstaan enkele regels om aan te geven wat de regering wil ondernemen tegen de onveiligheid: "Het kabinet wil er aan bijdragen dat politie en justitie beter functioneren om het veiligheidsgevoel van mensen te verbeteren. Dat het gezag van politie wordt hersteld en opsporingsbevoegdheden worden uitgebreid. Dat straffen recht doen aan het belang van de samenleving. Dat er oog is voor de slachtoffers. De betrokken instanties moeten kinderen met problemen tijdig signaleren en adequate oplossingen aandragen". Met betrekking tot het asiel- en migratiebeleid lezen we: "Het kabinet wil de instroom van vreemdelingen afstemmen op de spankracht van de samenleving. Wil inburgering van allochtonen zo inrichten dat zij kennis hebben van de Nederlandse taal en van de waarden, normen en vaardigheden. Zodat zij volwaardig in de samenleving kunnen participeren". Verder is het hele regeerakkoord doordrongen van een moreel-conservatieve visie op mens en maatschappij.

Het profiel van de ministers en de staatssecretaris op de veiligheidsdepartementen geeft meer dan het regeerakkoord aan welke koers inzake veiligheidsbeleid het nieuwe kabinet zal varen. Op het Ministerie van Binnenlandse Zaken zit de VVD'er REMKES. Van zijn ideeën over criminaliteitsbestrijding is weinig bekend, tenzij dat hij voorstander is van allochtonenwijken. Hij wordt bijgestaan door een LPF-Staatssecretaris van Openbare Orde en Veiligheid, HESSING. Deze oud-korpschef van Rotterdam was jarenlang adviseur van het CDA voor veilig-

heid en criminaliteit. Hij werkte tot voor kort op de afdeling justitie en politie van de Nederlandse ambassade in Brussel en tot 2001 deed hij hetzelfde werk in Parijs.

De Minister van Justitie is de CDA-er DONNER, die zich als ambtenaar op de Ministeries van Economische Zaken en Justitie en later als lid van de Raad van State een faam als begenadigd jurist heeft opgebouwd. Op Justitie moet hij een LPF-minister van Vreemdelingenbeleid en Integratie, NAWIJN, naast zich dulden. NAWIJN, vroeger CDA-lid, is vroeger nog directeur van de Immigratie en Naturalisatiedienst op het Ministerie van Justitie geweest waar hij pleitte voor een veel stringenter asielbeleid.

Uit het voormalig CDA-lidmaatschap van de LPF-minister en staatssecretaris en het huidige CDA-lidmaatschap van de Minister van Justitie kunnen we afleiden dat het CDA zwaar zal doorwegen in de uitwerking van het nieuw veiligheidsbeleid. De moreel conservatieve component van het veiligheidsbeleid zal verder uitgebouwd worden. Zowel de Minister van Justitie als de Staatssecretaris van Openbare Orde en Veiligheid zijn sterke tegenstanders van het gedoogbeleid inzake drugs. Ook dit element zal ongetwijfeld inwerken op het nieuwe beleid.

De nieuwe Franse centrumrechtse regering-RAFFARIN werd reeds aangesteld na de hervervkiezing van CHIRAC tot president. Toen ook bij de parlementsverkiezingen de rechtse partijen een overweldigende meerderheid haalden, werd de nieuwe regering-RAFFARIN definitief aangesteld. De extreemrechtse partijen werden buiten de regeringsformatie gehouden. In tegenstelling tot in Nederland werden door de twee belangrijke Franse veiligheidsministeries (Justitie en Binnenlandse Zaken) onmiddellijk acties ondernomen ter bestrijding van de onveiligheid. Kort na zijn aantreden organiseerde de Minister van Binnenlandse Zaken, SARKOZY, een hardliner uit de vroeger gaullistische partij RPR, spectaculaire politieke acties in de achtergestelde buitenwijken van een aantal Franse steden. De media werden gemobiliseerd om aan de acties de nodige ruchtbaarheid te geven en zodoende de publieke opinie veilig te stemmen. Eind mei had SARKOZY reeds een ontwerp van een nieuwe wet op de binnenlandse veiligheid klaar. De krachtlijnen van dit ontwerp zijn: de versterking van de rol van de burgemeester in het lokaal veiligheidsbeleid, de uitbreiding van de politiediensten met 13.500 personen, de samenwerking tussen de nationale politie en de rijkswacht, die haar militair karakter niet verliest, de oprichting van cellen bestaande uit leden van politie- en inspectiediensten, die de strijd tegen de illegale (drugs)economie in stedelijke buitenwijken moeten voeren, een betere bewapening van de politiediensten en het massaal installeren van camera's op publieke plaatsen die als onveilig bekend staan.

Ook de Minister van Justitie, PERBEN, had reeds begin juni een voorontwerp van oriëntatie- en programmawet voor justitie klaar. Dit ontwerp werd reeds op 2 juli door een meerderheid van volksvertegenwoordigers aangenomen. Deze wet bevat drie belangrijke maatregelen: de uitbouw van een 'justice de proximité' uitgebouwd met 3.300 nieuwe niet-professionele rechters (gerechtsdeurwaarders, advocaten, notarissen) die parttime geschillen uit het dagelijks leven en kleine inbreuken op het strafrecht zullen moeten beslechten.

In het kader van een strafrecht voor minderjarigen worden nieuwe gesloten centra opgericht voor 13- tot 16-jarigen. 'Opvoedende sancties' (vorming in

burgerzin, inbeslagneming goederen, verbod op bepaalde plaatsen te komen, enz.) worden voorzien voor delinquente jongeren vanaf 10 jaar.

Procedure van onmiddellijke verschijning wordt toegepast op delinquenten van 13 tot 18 jaar.

Bepaalde regels van strafrechtsprocedure worden gewijzigd. Zo zal de procedure van anonieme getuige uitgebreid worden tot misdrijven waarop drie jaar gevangenisstraf staat.

Verder wordt de inrichting van 11.000 gevangenisplaatsen voorzien.

In tegenstelling tot in Nederland wordt de specifieke aanpak van delinquente vreemdelingen niet opvallend repressiever. Op dit vlak tracht de rechtse regering zich te onderscheiden van de extreem-rechtse partijstandpunten.

Over de komende vijf jaren zullen deze nieuwe maatregelen met miljarden euro's worden ondersteund.

Zonder te overleggen met de betrokken instanties heeft de nieuwe Franse regering de daad bij het electorale woord gevoegd.

... en de repercussies voor het Belgisch veiligheidsbeleid?

Uitbreiding van het politie- en justitiepersoneel, meer bevoegdheden en betere bewapening voor de politie, een meer autoritair strafrechtssysteem en een grotere gevangenis capaciteit zijn de centrale actiepunten van het komende veiligheidsbeleid in Nederland en Frankrijk. Hoewel (radicaal) rechts in beide landen de ideeënstrijd in het onveiligheidsdebat heeft gewonnen, ontbreekt toch een uitgewerkte visie op het te voeren veiligheidsbeleid.

De ontwikkelingen in het Nederlands en Frans veiligheidsbeleid zullen niet zonder gevolgen zijn voor de Belgische parlementaire verkiezingscampagne van 2003 en voor het veiligheidsbeleid van de nieuwe te vormen regering.

Met zijn eerste versie van het Federaal Veiligheidsplan in 1999 had Minister van Justitie VERWILGHEN reeds geanticipeerd op een aantal (radicaal) rechtse ontwikkelingen in het veiligheidsbeleid in Nederland en Frankrijk. De technologische preventiecomponent van het Belgisch veiligheidsbeleid wou hij meer managementgericht en actuariëler maken en een grotere plaats toebedelen aan de private sector. De meer structurele sociale en stedelijke sociaal-democratische component van het veiligheidsbeleid van de vorige regeringen wou hij afbouwen en hij wou ook voor het eerst een moreel conservatieve dimensie meegeven aan het veiligheidsbeleid, een conservatieve correctie op de vrijblijvendheid van het alledaagse liberalisme. In 1999 had Minister VERWILGHEN de politieke tegenstand van de 'Parti Socialiste' en van 'Ecolo' onderschat. Hierdoor konden slechts enkele voorstellen van Minister VERWILGHEN worden gerealiseerd en raakte het Belgisch veiligheidsbeleid in een groot immobilisme verstrikt. Om partijpolitieke redenen worden de neoliberale en moreel conservatieve plannen van de Minister van Justitie gedwarsboomd. De 'Parti Socialiste' weegt wel zwaar genoeg om de plannen van VERWILGHEN deels te dwarsbomen maar niet zwaar genoeg om het vroegere sociaal-democratische veiligheidsbeleid verder uit te voeren.

Met de politieke nederlaag van de sociaal-democraten in Nederland en Frankrijk moeten sommige VLD'ers zeker opgetogen zijn en kunnen ze hopen dat deze trend zich in de Belgische parlementsverkiezingen zal doorzetten. Zo zul-

len Minister VERWILGHEN en de VLD eindelijk hun veiligheidsbeleid in België kunnen doordrukken.

BIBLIOGRAFIE

- DE HAAN, IDO, "Nu is het genoeg geweest", NRC/Handelsblad 14 juni 2002.
- ROBERT, PHILIPPE and RENOARD, JEAN-MARIE, "The state of knowledge in France", in: ROBERT, PHILIPPE (ed.), *Crime and prevention policy, Freiburg i. Br., Research and evaluation*, Max-Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 1993, 189-205.
- ROCHÉ, SEBASTIEN, "Prévention et répression en France: transformations de l'action publique dans les villes (1975-1999)", *Revue Internationale de Criminologie et de Police Technique et Scientifique*, 1999, 4, 387-413.
- VAN DIJK, JAN, "The state of knowledge in the Netherlands", in: ROBERT, PHILIPPE (ed.), *Crime and prevention policy, Freiburg i. Br., Research and evaluation*, Max-Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 1993, 243-263.
- VAN SWAANINGEN, RENÉ, "Towards a replacement discourse on community safety", in: HUGHES, G., MC LAUGHLIN, E., MUNCIE, J. (eds.), *Crime prevention and Community Safety: New directions*, London, Sage, 2001, 260-278.

Patrick HEBBERECHT